

Vedlegg 1

Utviklingsavtalens mål for forskning 2023 – innspill fra FIA

Utviklingsavtalene er fastsatt i samhandling med Kunnskapsdepartementet i tråd med rammeverket for utviklingsavtalene og beskriver universitetets strategiske prioriteringer for å bidra til at de nasjonale sektormålene og prioriteringene i langtidsplanen nås. Avtalen skal reforhandles i utgangspunktet hvert fjerde år, men departementet åpner for eventuell revisjon av avtalene etter to år ved særlige behov.

Mål 1. Videreutvikle UiB som et internasjonalt sterkt forskningsuniversitet basert på langsiktig og grunnleggende forskning

UiB vil videreutvikle sin profil som forskningsuniversitet. Med internasjonal forskning, og et ansvar for en stor faglig bredde, vil UiB flytte kunnskapsgrensene og bidra til en bærekraftig og demokratisk fremtid. UiBs forskning er internasjonal, den favner vidt, bidrar til grunnleggende kunnskap og til å løse de store kjente og ukjente utfordringene. UiBs forskningsmiljøer preges av høy internasjonal kvalitet, faglig integritet og langsiktighet. Norge og verden står overfor komplekse utfordringer som krever dristig tverr- og flerfaglig forskning. Forskningsetikk og vern om vitenskapens integritet er sentrale verdier for UiBs virke. UiB vil verne om uavhengig og nysgjerrighetsdrevet forskning.

Innenfor flere av styringsparameterne har det vært stor aktivitet, gode resultater og gode prosesser. Det regnskapsførte nivået innenfor BOA er på vel 1,3 mrd. kroner som er vel 40 mill. kroner høyere enn toppåret 2022. En oversikt er gitt i tabell 4.

Tabell 4. BOA inntekter ved UiB 2019 - 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Forskningsrådet	511	494	485	594	592
EU	130	146	148	171	185
Andre BOA	439	426	426	537	572
SUM	1 080	1 066	1 059	1 302	1 349

Likevel har særlig gjennomslag i forskningsrådsfinansierte prosjekter vært en stor utfordring i 2023. Dette skyldes delvis tiltakene for økonomisk innstramming i Forskningsrådet, men også at UiB har hatt lavere tilslag enn forventet. Dette vil få følger for forskningsvirksomheten i flere fagmiljøer i årene som kommer.

Resultatene under utviklingsmål 1 måles gjennom følgende styringsparametere:

1. Utvikle flere internasjonalt ledende miljøer innenfor sine fagområder.
2. Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksternfinansiering i virkemidlene for fremragende forskning.
3. Øke gjennomslag i tematiske og utfordringsdefinerte utlysninger.
4. Utvikle arbeidet med rekruttering og god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte.
5. Økt vektlegging av forskningsetikk og redelighet i bredden av UiBs virksomhet.

1 Utvikle flere internasjonalt ledende miljøer innenfor sine fagområder

Å utvikle internasjonalt ledende fagmiljøer krever strategisk innsats i fagmiljø og ledelse, og synliggjøres særlig gjennom kapasitet i forskningsfinansiering generelt, utvikling av større forskningssentre, fellesprosjekt og satsingsområder, infrastruktur og internasjonalt engasjement. Bibliometriske analyses indikerer hvor mye universitetets forskning siteres nasjonalt og internasjonalt.

Fagmiljøene ved UiB jobber systematisk for å skape ledende miljøer, og flere forskningsbidrag fikk stor oppmerksomhet i 2023. To av våre prosjekter fikk forsideomtale i det respekterte tidsskriftet Science i 2023: Pawel Burkhardt ved Micheal Sars-senteret fikk publisert sin [forskning på nervesystem](#) (ERC Consolidator Grant ORIGINEURO). Suzette Flantua ved Institutt for Biovitenskap bidro i artikkel om [miljøpåvirkning av menneskelig aktivitet i Amazonas](#). Et annet eksempel er arkeologer ved universitetsmuseet, som har gjort et sensasjonelt funn av en 4000 år gammel grav på Seljesanden i Nordfjord. Funnet gir ny innsikt i steinalderssamfunnene i Europa.

Forskningssentre og større prosjekt

Forskningsrådets senterordninger SFF og SFI blir trukket særskilt fram i UiBs strategi, og sikrer langsiktig finansiering for avansert grunnforskning og forskningsbasert innovasjon. I 2023 er de to sentrene som oppnådde SFF-finansiering i 2022, i startfasen som SFF: Centre for Digital Narratives (CDN) ved HF, og Bergen Centre for Ethics and Priority Setting in Health (BCEPS) ved MED. Begge sentrene springer ut av miljø som er bygd opp over en årrekke, med bredt internasjonalt samarbeid og finansiering blant annet fra fra European Research Council (ERC), Forskningsrådet (NFR), Trond Mohns stiftelse (TMS) og Bill and Melinda Gates Foundation.

Samtidig utfases forskningsrådsfinansieringen av tre eksisterende SFF: Centre for Cancer Biomarkers (CCBIO) ved MED, Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health (CISMAC) ved MED, og Birkeland Centre for Space Science (BCSS) ved MN. Etter initiativ fra Forskningsrådet blir regnskapsført drift i sentrene forlenget til juni 2024 på grunn av Covid-forsinkelser, men offisiell senterstutt er fortsatt i 2023. Sentrene har en portefølje av finansierte prosjekt fra Forskningsrådet, EU og/eller andre kilder. I tillegg gis sentrene overgangsfinansiering fra universitetets sentrale avsetninger. SFF-finansieringen har bidratt betydelig til utvikling av store, framragende forskningsmiljø i verdensklasse, og fakultetene har vedtatt modeller for videreføring av aktiviteten i sentrene.

I 2023 har UiB ytterligere styrket satsingen på forskning og utdanning innen kunstig intelligens. UiB AI organiserer seminar og konferanser innen temaet, tilbyr kurspakker for alle ansatte og studenter gjennom DIGI-ernene og gir støtte til utvikling av prosjektideer. UiB har spilt aktivt inn i regjeringens og Forskningsrådets KI-satsinger, og oppnådde i 2023 samfinansiering fra EU for 19 postdoktorstillinger over fem år gjennom MSCA COFUND-prosjektet LEAD AI.

Gjennomslag i EUs programmer for banebrytende forskning, ERC, har høy prioritet. I 2023 har UiB oppnådd kontrakter på fem nye prosjekter: tre til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, ett til Det medisinske fakultet og et til Det humanistiske fakultet.

Trond Mohn stiftelse bidrar til finansiering av prosjekter og sentre, og samarbeidet gir universitetet mulighet til å støtte særlig sterke unge forskertalenter gjennom stiftelsens Starting Grants-ordning. I 2023 fikk tre unge forskere stipend for å gjennomføre avansert forskning innen lingvistikk, biomedisin og statsvitenskap. I samarbeid med stiftelsen har UiB i 2023 blant annet iverksatt programmet Trustworthy AI som del av UiBs AI-satsing, og etablert senter for translasjonell forskning på epidemiologi ved Det medisinske fakultet.

Internasjonalisering

Internasjonalt samarbeid er sentralt i UiBs virksomhet, og en forutsetning for å utvikle ledende forskningsmiljø. UiB rangerer høyest i Norge på internasjonalisering i Times Higher Educations universitetsrangering, og markerer seg særlig med høy andel internasjonal samforfatterskap i vitenskapelige publikasjoner, og høy andel internasjonal forskerstab.

UiBs Brussel-kontor er et viktig virkemiddel for å profilere UiB og fagmiljøene ved UiB på den europeiske arenaen, og for å fremme UiBs forskningsinteresser i EU. I 2023 har det vært høy aktivitet ved Brussel-kontoret, med mange besøk, møter og arrangementer. Brussel-kontoret har vært sentralt i planlegging og gjennomføring av en rekke besøk i regi av eller med deltakelse fra UiB, blant annet fra Næringsforum Vestland og UiB AI, UiBs karriereprogram Momentum og flere fakulteter og forskergrupper. Kontoret bidro også til et arrangement om samarbeid med afrikanske land som ble arrangert sammen med EU-kommisjonen og andre nordiske aktører i september.

I tillegg har Brussel-kontoret satt søkelys på å posisjonere UiB i det politiske landskapet i EU, og stått sentralt i arbeidet med UiBs posisjonsnotat med innspill til tre åpne høringer i EU i 2023: om Horisont 2020 og Horisont Europa, om EUs politikkpakke om Defence of Democracy og om EUs klimamål for 2040. I posisjonsnotatene bidrar UiB både med anbefalinger om fremtidige forskningsprioriteringer og forskningsbaserte anbefalinger på de relevante politikfeltene.

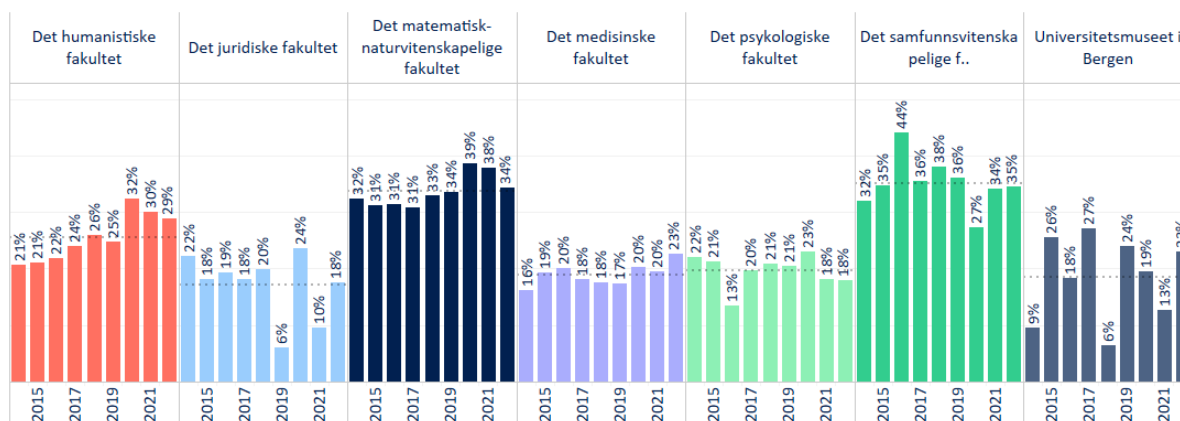
UiB har et bredt samarbeid utenfor Europa. USA er det landet UiB har størst samarbeid med innen vitenskapelig publisering. I 2023 inngikk UiB en samarbeidsavtale med Massachusetts Institute of Technology (MIT) om et såkornmiddelfond for å utvikle samarbeid innen humaniora og samfunnsvitenskapene. I flere tiår har UiB også hatt bredt samarbeid med institusjoner i det globale sør. Samarbeid med land fra sør har lange tradisjoner ved UiB. To av universitetets SFF-er har fokus på helse i det globale sør og har samarbeidspartnere herfra. UiB har det største antallet prosjekter i NORADs NORHED II-program, til en samlet verdi av 290 mill. kroner i perioden 2021 - 2025. Programmet innebærer at UiB i større grad enn tidligere har ansvar for forvaltningen av midler til samarbeidspartnere i sør, noe som har medført nye utfordringer og erfaringer.

I 2023 ble 60-årsjubileet for det akademiske samarbeidet mellom Bergen og Sudan markert gjennom et eget jubileumssymposium. UiB arrangerte også i høst en stor internasjonal konferanse om akademisk samarbeid i Latin-Amerika.

Vitenskapelige resultater – publisering på høyt internasjonalt nivå

De siste tilgjengelige tallene (utgivelser i 2022, beregnet april 2023) viser at UiB hadde betydelig nedgang i vitenskapelig publisering i kjølvannet av pandemien. Dette har vært del av en internasjonal trend, men UiB har likevel hatt større nedgang enn de fleste norske universitetene.

UiB ligger på et høyt nivå når det gjelder publisering i de mest prestisjefylte publiseringskanalene. Tall for 2022 viser at om lag 27 prosent av publiseringen skjer i tidsskrift og forlag på nivå to i den norske publiseringsindikatoren. Tall for 2023 ventes å foreligge i april 2024. Brutt ned på fakultetsnivå kan tre fakultet vise til en positiv trend over de siste ti årene: HF, MN og MED.

Figur 2. Andel nivå to publisering (forfatterandeler) i UiBs publikasjoner¹. Kilde: Cristin DUCT

Forskningsrådets indikatorrapport viser en viss nedgang i sentrale siteringsindikatorer i de siste to årene. Det er imidlertid stor variasjon mellom fagfelt. Tendensen er konstant eller lavere innen medisin og helsefag og naturvitenskap og teknologi. Samfunnsvitenskap viser positive tendenser og holder seg over det globale gjennomsnittet. Humaniora og rettsvitenskap har lav dekning i siteringsindekser, og siteringstall innen disse områdene må derfor anses som usikre. For flere statistikker om publisering, se <https://bibliometri.w.uib.no/>.

Forskningsinfrastruktur

Tilgang på avanserte instrumenter, laboratorier og databaser er i mange fagfelt en forutsetning for forskning av høy internasjonal kvalitet. Ut over selve instrumentene og datasamlingene, kombinerer store forskningsinfrastrukturer sterke fagmiljøer i forskningsdisiplinene, med IT-ressurser, teknologer og fagekspertise på dataforvaltning. Fakultetene har i 2023 lagt betydelig innsats i utvikling av veikart for forskningsinfrastruktur.

UiB har forskningsmiljø på internasjonalt nivå rundt store infrastrukturer som [ELIXIR](#), [CLARINO](#), EPOS, Digsscore og andre, og rundt datainfrastrukturer som Sigma2, NIRD, NRIS og SAFE. ESFRI (European Strategy Forum for Research Infrastructures) er det europeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur. UiB er blant de mest aktive universitetene i Horisont Europa når det gjelder deltakelse i ESFRI, og deltok i 2023 i åtte søknader som fikk støtte gjennom dette programmet. Fem av UiBs forskningsinfrastrukturer er norske koordinatorene av ESFRI Landmarks, og UiB er en del av ESFRI Stakeholder forum som ble opprettet i 2022.

I Forskningsrådets infrastrukturutlysning 2023 har UiB 13 fulle søknader, som ligger tett opp til antallet fra UiO (20), NTNU (14) og Sintef (15). UiB har i tillegg seks søknader om forprosjekt på mindre skala, som sammen med UiO er flest i landet.

2 Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksternfinansiering i virkemidlene for fremragende forskning.

For UiB har de viktigste konkurransearenaene for fremragende forskning vært EUs program for «excellent research» og Forskningsrådets prosjektfinsiering av forskerinitiert banebrytende forskning, FRIPRO, i tillegg til utlysninger av SFF.

SFF har ikke utlysning i 2023, men UiB har startet arbeidet med tanke på planlagt utlysning i 2025. UiB har hatt en økning i EUs virkemidler knyttet til deltakelse i infrastruktur og mobilitetsprogram, mens antallet ERC-tildelinger er lavere enn i 2022.

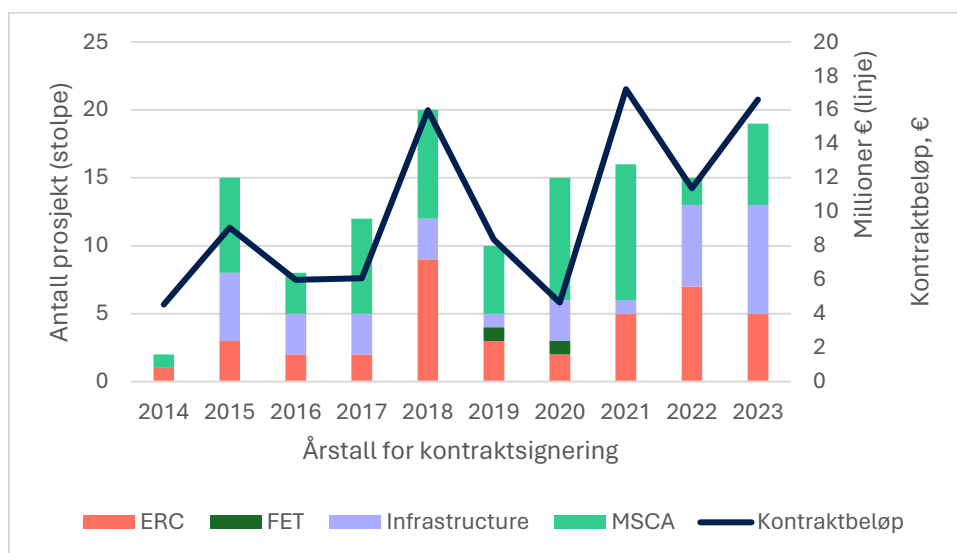
¹ KMD er ikke tatt med i oversikten fordi kunstnerisk utviklingsarbeid kommer ikke fram i disse tallene.

Forskningsrådet har ikke tildelt midler til banebrytende forskning i 2023, bortsett fra gjennom ordningen for unge forskertalent. UiB fikk ikke finansiering for prosjekt i dette virkemiddelet.

Samlet er vurderingen at UiB ikke nådd mål om økt gjennomslag i 2023.

Tildelinger fra EUs rammeprogram (Horisont Europa) for forskning, pilar 1 Excellent research
Fremragende forskning («Excellent science») er den pilaren i Horisont Europa der UiB har størst søknad og gjennomslag, 60 prosent av tildelingene og 75 prosent av inntektene fra EU kommer fra disse virkemidlene. Pilaren har tre program: European Research Council (ERC) som finansierer banebrytende forskningsprosjekt, mobilitetsprogrammet Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) særlig rettet mot tidlig karriere-forskere, samt forskningsinfrastruktur.

Så langt i programmet har UiB oppnådd tilsagn på 13 ERC-søknader, ni MSCA-prosjekt og deltakelse i 14 infrastrukturer.

Figur 1 Nye prosjekt i excellence-pilaren i EUs rammeprogram, etter årstall for kontraktstigning. Prosjekt som er trukket regnes ikke med. «FET» er programmet for banebrytende teknologiutvikling i H2020-rammeprogram. Kilde: UiB LEAR

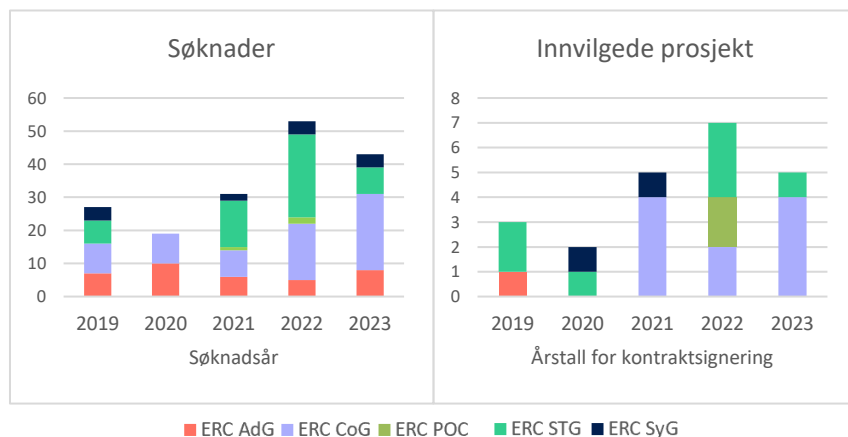
I 2023 har UiB fått tilsagn på 19 prosjekt i pilaren for fremragende forskning: fem ERC, seks MSCA og åtte infrastruktur-deltakelser. Samlet sett har UiB hatt økning i gjennomslag for EU-finansiert fremragende forskning fra 2022 til 2023. Det er tilsagn i MSCA og infrastruktur som har økt, mens antall tilsagn om ERC er redusert med to prosjekt.

European Research Council (ERC)

UiB har hatt en økning i søknader til ERC-programmene siden forrige rammeprogram (H2020), og oppnår også flere tilsagn. Suksessraten for ERC er på 14 prosent, som er under nivået fra H2020 (17 prosent).

I 2023 er søknaden til Starting grants betydelig redusert i forhold til 2022, da det var to utlysninger for ordningen, mens søknad til consolidator grants har økt (også knyttet til to separate utlysninger i 2023). To innvilgete søknader til ERC Starting grants har blitt overført til andre institusjoner etter stillingsbytte. Resultatet er bedre enn alle år under H2020, med unntak av 2018 som var et rekordår i nye ERC-kontrakter for UiB.

Så langt i det Horisont Europa har UiB ikke oppnådd noen Advanced grants (AdG), som er rettet inn mot de største prosjektene. Det største antallet søknader og tilslag er i kategorien Consolidator grants (CoG), som retter seg mot erfarne forskere. En oversikt er gitt i figur 4 nedenfor.

Figur 4. Søknader til ERC etter søknadsår og innvilgede prosjekt etter kontraktår, ERC. Kilde UiB LEAR

Av fakultetene er det Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet som har klart høyest søknadsaktivitet og gjennomslag. Med Sars-senteret har fakultetet over halvparten av de tildelte prosjektene.

Tabell 1 ERC-aktivitet etter fakultet. Kilde: UiB LEAR.

Fakultet	Søknader					Totalt	Innvilgede prosjekt			
	AdG	CoG	POC	STG	SyG		CoG	POC	STG	Totalt
HF	2	6		11	4	23			2	2
JUSS		1				1				
MED	8	7		5	1	21	1			1
MN	4	15	3	19	3	44	3	2	1	6
MUSEUM					1	1				
PSYK	1	2		3		6				
SV	3	4		9	1	17	1		2	3
Sars	1	3				4	1			1
Total	19	38	3	47	10	117	6	2	5	13

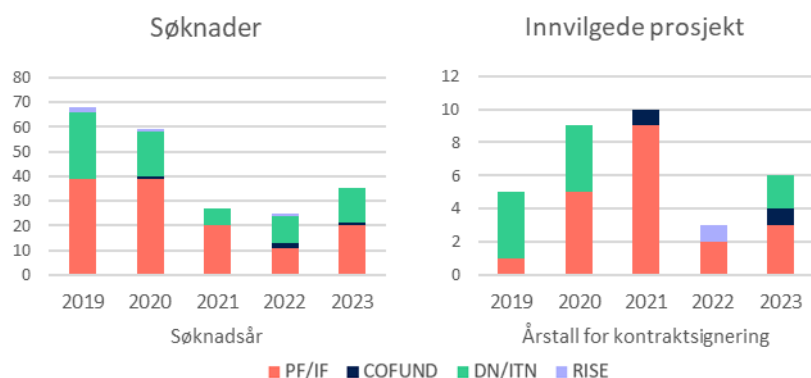
I nasjonal sammenheng ligger UiB på nivå med NTNU i antall oppnådde prosjekt, mens UiO har oppnådd mer enn dobbelt så mange prosjekt som UiB. I Cordis-databasen er UiO registrert med 28 prosjekter, og oppnådde ytterligere flere prosjekt i høstens tildelinger av consolidator- og synergy grants. Her oppnådde ikke UiB nye tilsagn om finansiering.

Marie Skłodowska-Curie Actions

I 2023 har UiB hatt vekst både i antall søknader og finansierte prosjekter i mobilitetsprogrammet Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). Totalt har UiB hatt nedgang i søkertall, fra et snitt på 47 søknader årlig i H2020- rammeprogrammet, til ca. 30 per år i Horisont Europa.

Søknadene har så langt også hatt noe lavere suksessrate enn i forrige rammeprogram – 10 prosent for postdoktorstipend og 11 prosent for ph.d.-nettverk, mot henholdsvis 16 prosent og 12 prosent i H2020. Likevel har finansieringen fra programmet økt, fra et gjennomsnitt på rundt €360 000 årlig i Horisont 2020 til €540 000 i Horisont Europa. En stor del av dette skyldes COFUND-prosjektet LEAD AI, som skal finansiere 19 postdoktor-stipend innen kunstig intelligens i perioden 2024-2028.

Nedgangen i søknadstall over tid skyldes særlig færre prosjektforslag til personlige postdoktorstipend (Postdoctoral fellowships, PF), fra et gjennomsnitt på 25 søknader i året i Horisont 2020, til 17 i Horisont Europa.

Figur 5. Søknader til MSCA etter søknadsår og innvilgede prosjekt etter kontraktsår. Kilde UiB LEAR

Tabell 2 MSCA-aktivitet etter fakultet. Kilde: UiB LEAR.

	Søknader					Totalsum	Innvilgede prosjekt				Totalt
	PF	COFUND	DN	RISE	PF		Cofund	DN	RISE		
HF	15					15	1				1
JUSS	1					1					
KMD	2					2	2				2
MED	5		13			18			1		1
MN	24		3	17		44	2	1	1		4
PSYK			2			2					
SV	2			1		3			1		1
UIB	2					2					
Totalt	51	3	32	1		87	5	1	2	1	9

UiB skiller seg fra øvrige norske universitet i søknad og deltakelse i MSCA. Mens UiB har oppnådd fem postdoktor-stipend i Horisont Europa, har UiO fått 41, NTNU 25 og UiT 14.

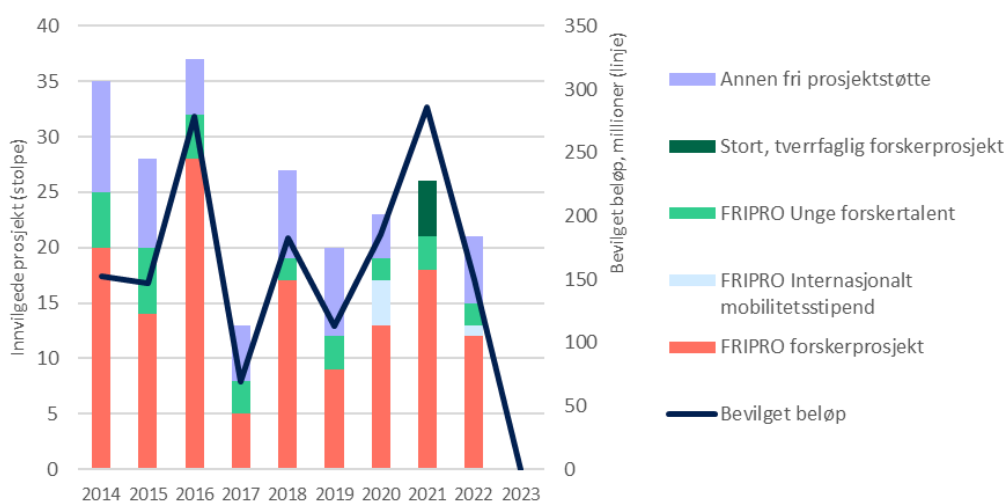
Forskningsrådet

Forskningsrådets virkemidler for fremragende forskning omfatter senterutlysninger som SFF og SFI, store tverrfaglige forskerprosjekt, FRIPRO forskerprosjekt for banebrytende forskning og unge talent. I 2023 har det ikke vært planlagt eller gjennomført utlysninger av midler til SFF og SFI. I 2022 og 2023 har Forskningsrådet redusert omfanget av utlysninger og utlyste midler betydelig i forhold til tidligere år. Nedskjæringene har særlig rammet FRIPRO, der UiB normalt har sitt største søknadsvolum.

Unge forskertalent er den eneste utlysningen innen FRIPRO som har blitt søknadsbehandlet i 2023. UiB sendte 45 søknader i 2023. Kun en søknad ble innvilget, men denne ble senere trukket. UiB har hatt et relativt høyt søknadsomfang i FRIPRO unge talenter, men lavt tilslag over flere år.

Det er særlig UiO som har gjennomslag i ordningen for unge forskertalenter. I 2023 oppnådde UiO 13 av i alt 36 tildelte prosjekt, NTNU og UiT oppnådde tre hver.

UiB har tradisjonelt hatt betydelig større gjennomslag i forskerprosjekter for banebrytende forskning (fra 2023 kalles dette «forskerprosjekt for erfarne forskere»). I 2023 har det ikke blitt fordelt midler til ordningen. Forskningsrådet åpnet i oktober 2023 for søknad til forskerprosjekt for erfarne forskere. I 2023 har UiB fremmet to søknader under ordningen. Til sammenligning fremmet UiB 129 prosjektforslag i 2022 og 179 i 2021.

Figur 6. Innvilgede prosjekter fra Forskningsrådets programmer for fremragende forskning

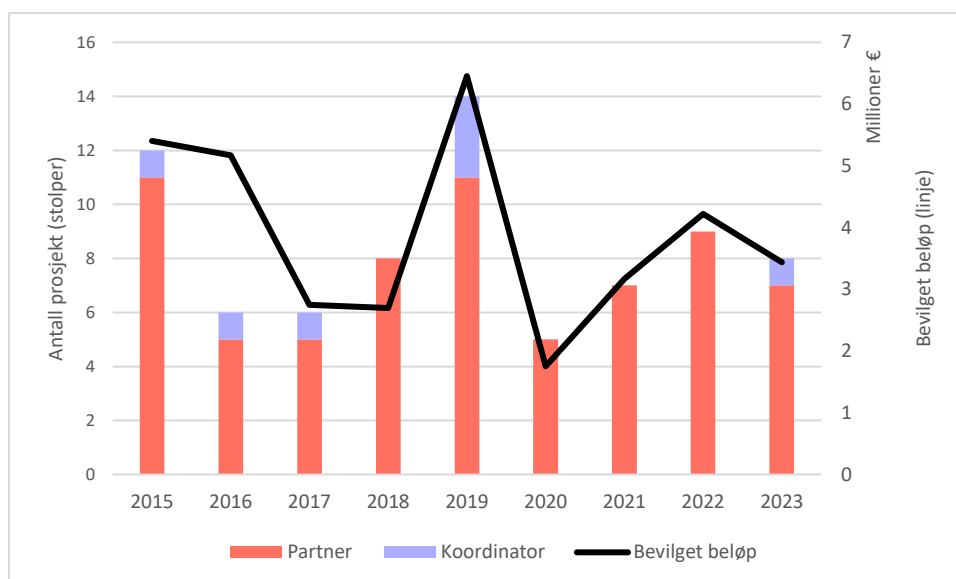
3 Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksterntfinansiering i virkemidlene for tematiske satsinger.

Til dette målet regnes EUs Global Challenges-program samt Forskningsrådets tildelinger til forskerinitierte prosjekt og sentre som ikke inngår i FRIPRO, SFF eller SFI. Mens gjennomslaget i EUs programmer har vært relativt stabilt, har deltakelsen som koordinator av nasjonale prosjekt blitt redusert i 2023.

Tildelinger fra EUs rammeprogram for forskning (Horisont Europa), pilar 2 Global Challenges og missions

De tematiske satsingene i Horisont Europa er samlet i programmet Global Challenges (virkemidler for innovasjon omtales i eget delmål).

Figur 7. Tildelinger fra EU pilar 2, etter årstall for kontraktsgenerering. Kilde: UiB Lear

Samlet utgjør prosjekter under Global Challenges ca. 23 prosent av EU-midlene UiB er tildelt i Horisont Europa. Dette er noe lavere andel enn tidligere programmer. I 2023 har EU tildelt midler til 8 prosjektforslag med deltakelse fra UiB (prosjekter med signert kontrakt), til en verdi av 3,4 mill. euro. Til sammen har UiB fått tilslag på 19 prosjekter i Horisont Europas pilar 2, inkludert prosjekter i kontraktfase.

Prosjektene gjennomføres i konsortier av forskningsinstitusjoner og gir mulighet for sterk internasjonal nettverksbygging innen sentrale forskningsfelt. Det kan være gunstig å ha en koordinatorrolle i slike prosjekt, siden det kan øke synlighet og innvirkning på innretningen i prosjektene. UiB har hatt relativt få koordinatorroller, men MED signerte i 2023 den første slike kontrakten for UiB i Horisont Europa. Ytterligere ett koordinatorprosjekt ble tildelt ved det medisinske fakultet i 2023, dette var fremdeles i kontraktforhandlingsfase per 1.1.2024.

Programmet er delt inn i seks tematiske klynger. Klynge 1, helse, utgjør den største deltakelsen fra UiB både ut fra søknader, tildelinger og forskningsmidler. 32 prosent av forskningsmidlene fra Challenges-programmet er knyttet til denne klyngen. Klynge 5 Klima og energi er nest størst, og omfatter så langt 21 prosent av UiBs midler fra programmet.

Suksessraten i programmet er 20 prosent, klart høyere enn i pilaren for fremragende forskning men noe under tilsvarende program i H2020 (24 prosent).

I nasjonal sammenheng er det NTNU og Sintef som har den klart største deltakelsen i pilar 2, med henholdsvis 116 og 80 signerte prosjekt i EUs Cordis-database per desember 2023. UiO er registrert med 40 prosjekter, og har en profil relativt lik UiB ved at hovedtyngden av aktiviteten er i programmene for fremragende forskning. En utfordring for forskermiljøene er å få oversikt over relevante utlysninger i god tid før søknadsfrist.

Tildelinger fra Forskningsrådet

Relevante søknadstyper er tematiske utlysninger av forskerprosjekter, forskningssentre, og kompetanse- og samarbeidsprosjekter. I likhet med EUs pilar II er dette i stor grad prosjekt som utføres i partnerskap med forskningsinstitusjoner og aktører i næringsliv og offentlig sektor.

UiB sendte i 2023 66 søknader til tematiske forskerprosjekter, fem av disse til den tematiske utlysningen for unge talenter. Til søknadstypen Kompetanse- og samarbeidsprosjekt (KSP)

ble det sendt seks søknader våren 2023. For denne søknadstypen er det gjennomført en ny utlysning november 2023 rettet mot forskning på vilkår utsatte for barn og unge. Her ble det sendt to søknader, som ikke ennå er behandlet. Til sammenligning har gjennomsnittet vært rundt 24 KSP-søknader i året de tre foregående årene. Mellom 2019 og 2022 lar det seg ikke gjøre å skille mellom søknader til tematiske forskerprosjekt og FRIPRO forskerprosjekt, siden en enkelt søknad kan fremmes til begge ordningene. Basert på søknadsvolumet ser det likevel ikke ut til å være en betydelig økning i søknader til tematiske utlysninger i 2023. Deltakelse i tematiske søknader er blant annet avhengig av at innretningen i utlysningene skal være relevant for forskermiljøene.

I 2023 fikk UiB innvilget fire koordinatorprosjekter på til sammen 46 mill. kroner, fordelt på tre forskerprosjekt og ett samarbeidsprosjekt (KSP). Ett av forskerprosjektene gikk til den tematiske utlysningen for unge forskertalent. De to forskerprosjektene er tilknyttet Det medisinske fakultet, mens stipendet til unge forskertalent og KSP-tildelingen gikk til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Tabell 5. Bevilgninger til koordinatorprosjekt i tematiske utlysninger (beløp i mill. kroner). Deler av prosjektmidlene i samarbeidsprosjekt, går til samarbeidende institusjoner.

	2019	2020	2021	2022	2023
Forskerprosjekt	135	158	159	144	31
Tematisk forskerprosjekt	126	158	134	104	23
Stort, tverrfaglig forskerprosjekt			25	40	
Unge forskertalent	8				8
Kompetanse/samarbeid	20	59	104	79	15
Sentre/infrastruktur				21	
Totale prosjektmidler	154	217	263	245	46
Antall innvilgede søknader	17	24	20	19	4

Beløpene i tabellen viser totale midler til prosjektene i mill. kroner. I tematiske utlysninger deltar UiB i like stor grad i partnerroller som i koordinatorfunksjoner. Fra Forskningsrådets søknadsstatistikk lar det seg ikke gjøre å fastsette UiBs finansielle andel i tildelte prosjekter, men disse vil være mindre enn i koordinatorprosjekt. Regnskapstall indikerer at UiB henter større forskningsmidler fra partnerdeltakelser, enn det som betales ut til partnere i egne koordinatorprosjekter.

Tabell 3 Innvilgede søknader som partner i tematiske utlysninger*. UiB mottar en vesentlig mindre andel av disse prosjektmidlene enn i koordinatorprosjekt.

	2019	2020	2021	2022	2023
Forskerprosjekt	15	14	10	12	15
Tematisk forskerprosjekt	15	13	10	7	9
Stort, tverrfaglig forskerprosjekt				1	1
Unge forskertalent		1	0	4	5
Kompetanse/samarbeid	4	11	6	8	8
Sentre/infrastruktur		1	4		
Nærings- og samfunnsrettet forskningssenter			3		
Strategisk miljøstøtte		1	1		
Antall innvilgede søknader	19	26	20	20	23
Totale prosjektmidler (mill. NOK)	206	457	563	223	278

I motsetning til koordinatorprosjektene har bevilgninger til partnerprosjekt økt i 2023. NORCE og UiO har flest prosjekter der UiB samarbeider i partnerrolle, med henholdsvis 21 og 17 prosjekt over de siste fem årene. På de neste plassene finner vi Havforskningsinstituttet (HI) med ni prosjekter, Universitetet i Stavanger (UiS) med seks og Høgskolen på Vestlandet (HVL) med fem prosjekter. UiB deltar som partner i fem unge forskertalent-bevilgninger i 2023, tre av disse er ved HI, et ved UIS og et ved Institutt for samfunnsforskning.

4 Utvikle arbeidet med rekruttering og god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte

Her skisseres aktiviteter og program som er rettet inn mot god rekruttering og karriereutvikling for vitenskapelig ansatte, herunder forskerutdanningen som den største rekrutteringsarenaen for universitetet. Universitetet har utviklet en rekke tiltak rettet mot kompetanseutvikling for forskerkarrierer blant ansatte, og i 2023 er det arbeidet med nye kurstilbud rettet mot søkere til ERC Starting grants, forskergruppeledere og prosjektledere. Kvalitetssystemet for forskerutdanningen har blitt evaluert av NOKUT med godt resultat, men viser nedgang i antall disputaser. Totalt sett er vurderingen at UiB har hatt en positiv utvikling i arbeidet med rekruttering og karriereutvikling i 2023.

Momentum

Momentum er UiBs karriereutviklingsprogram for yngre, fremragende forskere som ønsker en akademisk karriere ved et forskningsuniversitet. I 2023 har 15 kandidater fra samtlige fakulteter gjennomført programmet spredt over 5 seminarer. Dette er den femte kohorten siden programmet startet i 2017. Overordnet mål er god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte, med tematikk forskningskvalitet, søknadsskriving, internasjonalisering, virkninger og effekter, og forskningsledelse og gjennomføring. I tillegg får kandidatene et stipend på 100.000 kroner for bruk på aktiviteter som kan være fremmede for deres akademiske karriere. Nesten samtlige kandidater som har deltatt i Momentum-programmet jobber i dag en akademisk stilling ved UiB. Ved en evaluering av programmet ble det rapportert at programmet har hatt positiv effekt på deltakernes karriereutvikling gjennom å utvikle ny kompetanse, sette av tid til å diskutere og planlegge videre karrieresteg, og å bli bedre kjent med det sentrale støtteapparatet ved UiB. Det er ikke utlyst nye plasser i 2023. I januar 2024 lyses det ut nye midler for kandidater til Momentum-programmet, med oppstart august 2024.

UiB Ferd

UiB Ferd karrieresenter for yngre forskere utfyller UiB sin portefølje av tilbud innen karriereutvikling til vitenskapelige ansatte. Det er det første karrieresenteret for ansatte ved et norsk universitet, og et av få i Norden. Tilbudet skal komplimentere karriereprogrammene som er rettet mot utvalgte kandidater (som TMS- og Momentumprogrammet). UiB Ferd leverer både akademisk og ikke-akademisk karriereutviklingskurs. Kursene som tilbys er blant annet innen karrierebevissthet og -kompetanse, akademisk og ikke-akademisk CV-bygging, forskningsledelse og selvledelse. I tillegg tilbyr UiB Ferd karrieresamtaler og en nettportal som samler informasjon om relevante kurs og workshops for målgruppen yngre forskere.

TMS-UiB karriereprogram

TMS-UiB karriereprogram har avsluttet sin første periode (2019-2023) og blitt forlenget for en ny periode (2023-2026). Karriereprogrammet finansieres av Trond Mohn Stiftelsen for kandidater ved UiB som har mottatt TMS Starting Grant. I 2023 telte programmet 48 kandidater; aktive STG-holdere og alumni. TMS-UiB har gjennomført fire samlinger i 2023 med tema innen bl.a. ekstern finansiering, søknadsskriving og lederskap. I 2023 har tre nye kandidater blitt tildelt TMS STG og vil følgelig bli tatt opp til programmet i 2024.

Utvikling av kurspakker for Starting grants

Forsknings- og innovasjonsavdelingen har i 2023 arbeidet med å utvikle et kursopplegg for ERC Development Programme, som i første omgang skal kjøres som pilot for Starting Grant (STG) fra og med 2024. Programmet tilbyr et seminaropplegg over 4,5 dager til førstegangssøkere, som understøtter søknadsarbeidet og har som mål å øke antall søknader og tilslag til ERC.

Utvikling av kurspakker for forskningsledere

Et viktig funn i UiB FRAM-prosjektet (2021) var behovet for å styrke kompetanse på forskningsledelse. HR-avdelingen har høsten 2023 arbeidet med å kartlegge behov og utvikle et kursopplegg rettet spesielt mot forskningsgruppeledere og prosjektledere. Det er et klart ønske fra fakultetene at dette bør være et breddetilbud for alle som har slike roller på UiB. En pilot med begrenset omfang er planlagt for våren 2024.

Forskerutdanning

I 2023 er det gjennomført 215 disputaser ved UiB. Dette er det laveste disputasantallet siden 2007. Utviklingen henger trolig ikke sammen med ph.d.-kullenes størrelse, siden opptakstallene fire til seks år tilbake ikke er spesielt lave. Lave disputastall i 2023 kan skyldes at vi i noen år har hatt høye disputastall, som følge av at mange kandidater som var i slutfasen under koronapandemien fikk ro til å slutføre avhandlingen sin. Mange som startet opp under korona har på sin side hatt problemer i ph.d.-løpet, med forsinket avslutning som resultat. En konsekvens er at andelen som fullfører innen seks år er lavere enn de siste årene.

Antall nye kandidater i 2023 ser ut til å gå ned fra 2022. Foreløpige tall viser 142 nytilsatte UiB-stipendiater per desember 2023, mot 157 per desember 2022. Statistikken over de som er tatt opp i ph.d.-programmene viser samme tendensen. Våren 2023 ble det tatt opp 128 nye kandidater, mens det våren 2022 ble tatt opp 148 nye kandidater. Tallene for 2023 legges frem med forbehold om at de kan stige noe, som følge av registreringer som gjøres utover vårsemesteret 2024.

I 2023 fikk UiB godkjent sitt systematiske kvalitetsarbeid av NOKUT. Selv om komiteen ikke var i tvil om at det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB oppfyller alle formelle krav, mener komiteen at UiBs kvalitetsarbeid har visse forbedringspunkter. Disse punktene tas med i en revisjon av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning, som skal legges fram våren 2024.

Våren 2023 gjennomførte UiB en alumnusundersøkelse blant doktorer som fullførte sin ph.d.-utdanning ved UiB i perioden 2016-2019. 32 prosent (N:282) svarte på hele undersøkelsen. Alle respondentene hadde tatt en avhandlingsbasert ph.d.-grad, og alle fakultetene utenom KMD er representert blant respondentene. Sysselsettingsgraden blant de som har tatt ph.d.-utdanningen ved UiB er høy. Hele 99 prosent har vært yrkesaktive etter fullført grad, og gjennomsnittlig har respondentene vært i relevant arbeid 86 prosent av tiden. 73 prosent av respondentene svarer at ph.d.-utdanningen i stor eller svært stor grad er relevant i deres nåværende stilling. På spørsmål om oppnådd kompetanse, kunnskap og ferdigheter, og i hvilken grad disse er viktig i nåværende stilling, er det i stor grad samsvar mellom oppnådd og behøvd kompetanse, men respondentene svarer at de har fått noe mindre opplæring innen kommunikasjon/formidling, ledelse og samarbeid enn de vurderer at de behøver i sin nåværende stilling. Det er ikke store forskjeller mellom vurdert oppnådd kompetanse og behøvd kompetanse for nåværende stilling, men det kan gi indikasjoner på elementer som kan styrkes gjennom ph.d.-utdanningen.

Ph.d.-kandidatene ved UiB bidrar vesentlig til forskningen innen sine respektive fagfelt. Flere kandidater utfører forskning som går ut over allerede etablerte tematikker, og med det utvider forskningshorisonten til instituttene. Mange er også svært opptatt av formidling. Et eksempel i så måte er Mari Lund Eide, som har lansert [podkasten «Forskning til folket»](#).

5 Økt vektlegging av forskningsetikk og redelighet i bredden av UiBs virksomhet.

Forskningsetikk ved UiB skal styrkes blant annet gjennom bedre opplæring og enklere måter melde fra om mistanke om uredelighet. Riksrevisjonens gjennomgang av universitets- og høyskolesektorens arbeid med forskningsetikk fra 2021 pekte på at statlige forskningsinstitusjoner generelt ikke gjør nok for å sikre at forskningen følger Forskningsetikkloven.

I 2023 vedtok universitetsstyret nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved UiB. Retningslinjene innebærer en styrking av arbeidet med å forebygge uredelighet i forskning og skal sikre at UiB fanger opp og behandler mulige saker om alvorlige brudd på forskningsetiske normer. Samtidig vil en egen kompetanseplan implementeres i organisasjonen ved at forskningsetikk tematiseres på ulike lederarenaer, opplæringsprogram og e-læringskurs.

Forskningsetikk er en grunnleggende del av forskningen ved UiB og de nasjonale forskningsetiske retningslinjene er en kodifisering av anerkjente verdier, normer og praksiser som springer ut av forskerfellesskapet. Men forskningsetikken er ikke statisk. Forskningsmetoder er under stadig utvikling, rammevilkår endrer seg og skaper nye etiske utfordringer. Det er derfor nødvendig med en vedvarende oppmerksomhet om forskningsetikk i forskerfellesskapene.

Oppsummering utviklingsmål 1

I løpet av avtaleperioden 2023 - 2026 skal UiB utvikle flere verdensledende forskningsmiljø, øke bidragsinntektene fra EU og Forskningsrådet, sikre god rekruttering og karriereutvikling, samt øke fokus på forskningsetikk og redelighet.

Resultatene fra 2023 viser at flere miljø er synlige i den internasjonale forskningsfronten. Ambisjonen fram mot 2026 er likevel å dyrke fram enda flere miljø.

Innenfor bidragsfinansiering er resultatene i 2023 blandet. Resultatene fra EU viser økning i antall kontraktsigneringer og tildelte midler totalt sett, mens det i 2023 er svakere resultat fra Forskningsrådet. Selv om deler av nedgangen her skyldes innstramminger i Forskningsrådet, henter UiB også ut lavere andeler av totalrammen enn tidligere.

Når regnskapsført aktivitet legges til grunn er tendensen den samme. Aktiviteten er økt både totalt og innenfor den EU finansierte aktiviteten, mens det er en liten nedgang innenfor aktivitet finansiert av Forskningsrådet. Det lave prosjekttilgangen i 2023 forventes også å ha negativ effekt på framtidig regnskapsført aktivitet fra Forskningsrådet.

Fram mot 2026 vil økt uttelling fra disse finansieringskildene ha høy prioritet. I dette arbeidet vil rekruttering og karriereutvikling for forskerne være viktige virkemidler. Dette gjelder særlig yngre forskere, men det er også etablert kurspakker for forskningsledere.

Nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske skal sikre at UiB fanger opp og behandler mulige saker om alvorlige brudd på forskningsetiske normer. En egen kompetanseplan skal implementeres ved at forskningsetikk tematiseres på ulike lederarenaer, opplæringsprogram og e-læringskurs.

Versjon 2 21. februar: korrigert tegnforklaring figur 7, korrigert heading og nummerering av styringsparametre, justert konklusjon tematiske program i EU